Lietas Nr. C29434707
Lietas arhīva Nr. C-0054-13/17

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā, 2013.gada 11.septembrī

Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa, tiesnese Jolanta Zaškina, ar tiesas sēdes sekretāri Ilvu Rudovsku, tulku Igoru Šromu, piedaloties prasītājam un atbildētājas pārstāvim /pers. A/, izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. B/ prasībā pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību „SUNGATE" par pārkāpumu darba laika uzskaitē konstatēšanu, nesamaksātās darba algas piedziņu un morālā kaitējuma atlīdzību, par darba līguma un amata apraksta noteikumu atzīšanu par prettiesiskiem un

konstatēja

/pers. B/ iesniedzis prasības pieteikumu, ko vēlāk vairākkārt papildinājis, pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību „SUNGATE", lūdzot piedzīt no atbildētājas par virsstundu darbu Ls 5874,21 un komandējuma naudu Ls 4614,26; atlīdzību par morālo kaitējumu Ls 20000; atzīt par prettiesiskiem pušu starpā 03.06.2003 noslēgtā darba līguma 2.1, 1.1., 1.2., 1.3. punktu un konsolidētā amata apraksta 2.1., 2.2., 2.1.1., 2.1.4., 2.2.8. 2.2.17., 2.3.10., 2.4.1., 4.1., 4.3., 4.5., 2.2.26., 2.2.20., 2.3.4., 2.3.5., 4.6., 4.7., 2.1.2. un 2.4.2. punktu par prettiesiskiem.

Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītājs strādā pie atbildētājas par refrižeratoru vagonu mehāniķi, profesijas kods 3115-27.

Darbs esot saistīts ar izbraukumiem pa NVS valstīm, kā Krievija, Baltkrievija, Kazahstāna, Vidusāzijas valstis, pavadot kravas refrižeratoru vagonus. Darba laikā pastāvīgi, reizēm līdz pat 60 diennaktīm prasītājs atrodas savā darbavietā – dzelzceļa vagonu sastāvā un ir darba devēja rīcībā.

Darba līgumā, kas noslēgts ar refrižeratora vagona mehāniķi, esot paredzēts darba laiks 11 stundas diennaktī, taču praksē šis laiks faktiski sastādot visu diennakti, jo atbildētājas 2002.gada 16.septembrī apstiprinātais Konteineru sakabes mehāniķa amata apraksts neparedzot darbinieka darba vietas – konteineru sakabes atstāšanu uz laiku, ilgāku par trim stundām diennaktī, turklāt arī tas pieļaujams tikai izņēmuma gadījumos, jo pamatā tiek norādīts, ka darba brauciena laikā mehāniķim aizliegts atstāt darba vietu (konteineru sakabi) (Apraksta 2.2.7.punkts).

Tāpat Apraksta 2.2.1.punkts precīzi un izsmeļoši definējot mehāniķa darba laiku, jo norāda, ka mehāniķa darba brauciens ir laiks, sākot ar maršruta lapas atvēršanu līdz tās aizvēršanas brīdim. Pretēji minētajam darba alga tiekot maksāta tikai par 11 stundām diennaktī.

Atbildētāja neapmaksājot prasītāja nostrādātās virsstundas. Tāpat darba pārtraukums netiekot iekļauts darba apmaksā. Netiekot pienācīgi ievērota komandējuma naudas izmaksa un darbiniekiem tiekot izmaksāta komandējuma dienas nauda tikai 30 % apmērā no dienas naudas, kas paredzēta par darba veikšanu attiecīgajās valstīs, kaut gan darbinieki netiekot nodrošināti ar dzīvošanu un ēdināšanu, jo ilgstošu uzturēšanos vagonā nevarot nosaukt par nodrošināšanu ar normāliem dzīves apstākļiem. Prasītājs uzskata, ka šajā gadījumā nevar runāt par darbinieka „bezmaksas uzturēšanos" komandējuma laikā, jo ar šo jēdzienu jāsaprot darbinieka atrašanos atpūtā ārpus darba pienākumiem.

Jau 2005.gada 3.novembrī Rīgas reģionālā Valsts darba inspekcija konstatējusi, ka atbildētājs neievēro Darba likuma 137.panta pirmās daļas prasības un izsniegusi atbildētājai rīkojumu ar norādījumu novērst trūkumus darba laika uzskaitē. Neskatoties uz to, nekādi trūkumi neesot novērsti un darba laika uzskaite tiek turpināta pa vecam.

Tā kā Valsts darba inspekcija konstatējusi būtiskus pārkāpumus atbildētājas darba laika uzskaitē un darba algas izmaksās, atbildētāja 2006.gada I. martā ir apstiprinājusi nolikumu „Par konteineru sakabju mehāniķu darba laika un atpūtas laika uzskaiti, darba samaksu un prēmēšanu", taču, pretēji atbildētājas amatpersonu solītajam, neviens no trūkumiem darba laika uzskaitē neticis novērsts pilnībā. Pamatā darba laika uzskaites un darba samaksas aprēķināšanas sistēma ir palikusi bez izmaiņām.

Prasītājs ticis nosūtīts 8 darba braucienos-komandējumos:

Nr.p.k.	Komandējuma periods	Komandējums dienu skaits	Aprēķinātā un izmaksātā nauda LVL
1.	21.02.07-20.04.07	55	210,60

2.	02.01.07-12.02.07	42	217,20
3.	21.10.06-24.11.06	35	124,20
4.	29.07.06-04.09.06	38	151,20
5.	03.05.06-21.06.06	50	194,40
6.	13.01.06-15.03.06	62	194,60
7.	04.05.05-08.06.05	34	140,40
8.	06.08.05-25.08.05	16	64
9.	26.08.05-03.11.05	70	221,40
10.	08.01.05-22.02.05	45	172,80
11.	24.09.04-10.11.04	48	315 ASV dolāri
12.	05.06.04-29.07.04	51	216 ASV dolāri

Komandējumā Nr.1 prasītājs faktiski nostrādājis 1320 (55 x 24) stundas ar likumu atļauto 313,6 stundu vietā, līdz ar to nostrādājot 1006,4 virsstundas.

Komandējumā Nr.2 prasītājs faktiski nostrādājis 1008 (42 x 24) stundas ar likumu atļauto 240 stundu vietā, līdz ar to nostrādājot 768 virsstundas.

Komandējumā Nr.3 prasītājs faktiski nostrādājis 840 (35 x 24) stundas ar likumu atļauto 200 stundu vietā, līdz ar to nostrādājot 640 virsstundas.

Komandējumā Nr.4 prasītājs faktiski nostrādājis 912 (38 x 24) stundas ar likumu atļauto 217,6 stundu vietā, līdz ar to nostrādājot 694,4 virsstundas.

Komandējumā Nr.5 prasītājs faktiski nostrādājis 1200 (50 x 24) stundas ar likumu atļauto 286,4 stundu vietā, līdz ar to nostrādājot 913,60 virsstundas.

Komandējumā Nr.6 prasītājs faktiski nostrādājis 1488 (62 x 24) stundas ar likumu atļauto 353,6 stundu vietā, līdz ar to nostrādājot 1134,4 virsstundas.

Komandējumā Nr.7 prasītājs faktiski nostrādājis 816 (34 x 24) stundas ar likumu atļauto 193,6 stundu vietā, līdz ar to nostrādājot 622,4 virsstundas.

Komandējumā Nr.8 prasītājs faktiski nostrādāja 384 (16 x 24) stundas ar likumu atļauto 179,2 stundu vietā, līdz ar to nostrādājot 204,8 virsstundas.

Komandējumā Nr.9 prasītājs faktiski nostrādājis 1680 (70 x 24) stundas ar likumu atļauto 400 stundu vietā, līdz ar to nostrādājot 1280 virsstundas.

Komandējumā Nr.10 prasītājs faktiski nostrādājis 1080 (45 x 24) stundas ar likumu atļauto 256 stundu vietā, līdz ar to nostrādājot 824 virsstundas

Komandējumā ar Nr. 11 prasītājs faktiski nostrādājis 1152 (48 x 24) stundas ar likumu atļauto 273,6 stundu vietā, līdz ar to nostrādājot 878,4 virsstundas

Komandējumā Nr.12 prasītājs faktiski nostrādājis 1224 (51 x 24) stundas ar likumu atļauto 291,2 stundu vietā, līdz ar to nostrādājot 932,8 virsstundas.

Pavisam prasītājam par minētajā laika periodā nostrādātām virsstundām bija jāsaņem Ls 8711,02.

Atbildētāja izmaksājusi prasītājam par laika posmu no 2004. līdz 2007.gadam Ls 2836,81. Tātad atbildētāja nepamatoti nav samaksājusi prasītājam virsstundas Ls 5874,21 apmērā, kā arī nepamatoti nav izmaksājusi 70 % no prasītājam pienākošās

komandējuma naudas Ls 6591,80, tas ir, Ls 4614,26 (Ls 6591,80 x 70 %).

Prasītājs ticis nodarbināts pie atbildētājas par refrižeratoru vagonu sakabju vecāko mehāniķi brigādē, kas sastāv no diviem cilvēkiem, kas faktiski nepieļaujot normālu maiņu darbu, jo to pilnvērtīgi iespējams nodrošināt, ja brigādē ir vismaz 3 cilvēki.

Faktiski prasītājs bijis nodarbināts visu diennakti un pastāvīgi atradies darba devēja rīcībā vairākas nedēļas ilgstošos braucienos pa dzelzceļu uz ārvalstīm, bijis spiests strādāt likumdošanas aktos neparedzētas virsstundas, atrasties nelabvēlīgā vidē bez elementārām ērtībām un veikt darba līgumā neparedzētus darba pienākumus, par ko neesot saņēmis attiecīgu samaksu.

Prasītājs uzskata, ka atbildētāja radījusi viņam sevišķi nelabvēlīgus apstākļus, kuri pasliktinājuši prasītāja kā dzelzceļa transporta darbinieka tiesisko stāvokli salīdzinājumā ar citām darbinieku kategorijām, ar ko pārkāpts Darba likuma 7.pants, diskriminējot prasītāju un neveicot pasākumus, lai atbilstoši pielāgotu darba vidi. Gluži pretēji, prasītāja ieskatā atbildētāja ar savu rīcību centusies padarīt darba vidi par nepanesamu.

Prasītājs bijis spiests strādāt tehniski bojātos refrižeratorvagonos, bez apkures, ilgstoši, vairākas diennaktis vienatnē, kā arī bez atalgojuma brīvdienās, ārstēšanās laikā, tajā skaitā, laikā, kad prasītājam bijusi izsniegta darba nespējas lapa.

Prasītājs arī uzskata, ka viņš kā Latvijas Neatkarīgās Transporta Arodbiedrības biedrs pretēji Darba likuma 7.panta otrajai daļai ticis pakļauts diskriminācijai, kas izpaudusies iepriekš norādīto nelabvēlīgo darba nosacījumu ilgstošā īstenošanā attiecībā pret prasītāju. Prasītāja ieskatā atbildētāja apzināti sagrozījusi prasītāja darba profesijas nosaukumu, lai izvairītos no atbildības par prasītāja norīkošanu darbā ar bīstamiem un kaitīgiem darba nosacījumiem, ko apstiprina dokumenti par prasītāja invaliditāti darbā.

Prasītājs uzskata, ka iepriekš minētie apstākļi atzīstami par tādiem, kas piešķir viņam tiesības prasīt no atbildētājas viņam nodarītā morālā kaitējuma atlīdzināšanu, kuru prasītājs novērtē Ls 20000 apmērā.

Attiecībā par 2003.gada 3.jūnijā noslēgtā darba līguma atsevišķu noteikumu atzīšanu par prettiesiskiem, prasītājs norāda, ka, pārkāpjot Darba likuma noteikumus, atbildētāja darba līgumā apzināti neesot norādījusi darba noteikumus (refrižeratoru vagonu mehāniķim), kuri ir netaisnīgi, nedroši un kaitīgi veselībai, lai izvairītos no atbildības par bīstamiem un kaitīgiem darba apstākļiem, ko apstiprinot dokumenti par invaliditāti, ko prasītājs ieguvis darbavietā.

Darba līguma sadaļa par darba laika uzskaiti pasliktinot darbinieka tiesisko stāvokli, proti, darbiniekam nav tiesību pamest darbvietu visa darba brauciena laikā 45 – 60 diennaktis un visu šo laiku jāatrodas kaitīgos darba apstākļos.

Mehāniķa atpūtas laiks saskaņā ar dežūru grafiku nevarot būt tāds, jo darbiniekam jāizpildot darba devēja rīkojumi un jāatrodas darbavietā, faktiski pildot arī apsarga pienākumus, darbiniekam jābūt pastāvīgas gatavības režīmā.

Darba devējs ar rīkojumu aizliedzis apkurināt darva vietu un atpūtas vietu dienestu vagonā pie ārējas temperatūras augstāk par +5 grādiem.

Arī tāpēc prasītājs lūdz atzīt darba līguma sadaļu par darba laika uzskaiti par prettiesisku, kas pasliktina darbinieka tiesisko stāvokli. Valsts darba inspekcijas pārbaudē esot konstatēts, ka darba apstākļi ir kaitīgi veselībai, kas savukārt neesot minēts darba līgumā.

Attiecībā par Konsolidētā amata apraksta atsevišķu noteikumu atzīšanu par prettiesiskiem, prasītājs norāda, ka šie noteikumi ir pretrunā ar Darba līgumu. No konteineru sakabes shēmas esot redzams, ka sakabe paredzēta 3 cilvēku mehāniķu brigādei, kas esot pietiekami, lai saprātīgi nodrošinātu brigādes maiņu darbu visas diennakts garumā, ievērojot darba un atpūtas laika maiņu, ko atbildētāja neesot ievērojusi, samazinot mehāniķu brigādes sastāvu uz 2 cilvēkiem, pretēji Darba likuma 137. panta pirmās daļas noteikumiem, uzliekot savus pienākumus darba laika uzskaitē darbiniekam, iepriekš minētie noteikumi esot uzskatāmi par prettiesiskiem.

Tādējādi, iepriekš norādītie amata apraksta noteikumi saskaņā ar Darba likuma 6.panta pirmo daļu un 7.panta pirmo daļu esot atzīstami par spēkā neesošiem un prettiesiskiem, proti, tādiem, kas pārkāpj prasītāja tiesības uz taisnīgiem, drošiem un veselībai nekaitīgiem darba apstākļiem.

Rakstveida paskaidrojumos atbildētāja norāda, ka prasītāja amata nosaukums saskaņā ar darba līgumu ir „Vecākais mehāniķis", profesijas kods saskaņā ar Profesiju klasifikatoru 723101.

Atbildētāja ir ekspedīcijas komercsabiedrība, kuras komercdarbība ir saistīta ar kravas pārvadājumiem pa dzelzceļu konteineru sakabēs, kuri brauc bez saraksta un pārtraukumi kustībā iespējami tikai dzelzceļu stacijās, kamēr tās dos atļauju dzelzceļu sastāvam turpināt braukšanu. Kustība pa dzelzceļu notiek 24 stundas diennaktī, 7 dienas nedēļā.

Pie atbildētājas ir nodarbināti konteineru sakabes mehāniķi. To darbs ir saistīts ar kravu pārvadāšanu un biežiem darba braucieniem Latvijas teritorijā un ārpus tās. Mehāniķu darba specifika izpaužoties tā, ka viņi varot atrasties braucienā dienesta vagonā ilgu laiku (līdz pat 60 diennaktīm). Taču mehāniķi atrodoties (brauc) dienesta vagonā, nevis savā darbavietā, tas ir, pie dīzeļa ģeneratoru iekārtām. Turklāt, mehāniķi neesot darba devēja rīcībā visu laiku, bet gan tikai savas maiņas laikā – tikai 11 stundas (kopš 01.03.2006. un līdz šim brīdim - 12 stundas).

Darba likuma 130.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka darba laiks saprotams, kā laikposms no darba sākuma līdz beigām, kura ietvaros darbiniekam saskaņā ar darba līgumu un uzņēmuma darba kartības noteikumiem jāveic savi darba pienākumi un jāatrodas darba dēvēja rīcībā. Šie nosacījumi ir saistīti, jo likumdevējs nav noteicis, ka darbiniekam jāveic darba pienākumi vai jāatrodas darba dēvēja rīcībā. Minētajiem nosacījumiem jābūt klāt abiem diviem.

Atbildētājas mehāniķiem ir atpūtas laiks – puse diennakts (12 stundas). Arī darba process neparedzot, lai darbinieks strādā 24 stundas diennaktī, taču neesot iespējams aiziet no vagona kustības laikā, tikai tāpēc darbiniekam esot jāatpūšas dīzeļa ģeneratora vagona dzīvojamā vietā. Dīzeļa ģeneratora vagons, kur strādā mehāniķi, esot sadalīts uz darba daļu, kur atrodas iekārtas: dīzeļi,

ģeneratori u.tml. (mehāniķu darbavieta) un dzīvojamo daļu, kur atrodas guļamvietas, virtuve, tualete u.c. (pielikumā). Neviens nespiežot mehāniķus pārtraukuma laikā atrasties dīzeļa dzinēja nodaļā, un neviens neaizliedzot mehāniķiem sava pārtraukuma laikā aiziet uz dzīvojamām telpām: virtuvi, tualeti u.c. Dzīvojamā telpā esot pat iekārtota īpaša vieta smēķēšanai. Mehāniķu amata pienākumi neesot tik plaši un ļaujot tiem arī darba laikā nepieciešamības gadījumā atstāt darbavietu (telpu, kur atrodas dīzeļi, ģeneratori u.tml.).

Saskaņā darba līgumu prasītājam esot noteikts summētais darba laiks ar 11 stundu garu darba dienu diennaktī, taču kopš 01.03.2006. un līdz šim brīdim – ar 12 stundu garu darba dienu. Nekādā gadījumā prasītājs nestrādājot 24 stundas diennaktī, jo prasītāja darba līgumā esot skaidri norādīta darba kārtība, kā arī tas, ka viņa darba maiņa ir tikai 11 (pašlaik - 12) stundas un pārējās stundas ir atpūtas laiks. Atbildētāja uzskata, ka neviens cilvēks fiziski nespēj strādāt 24 stundas diennaktī 30 dienas pēc kārtas bez ēšanas un arī bez fizioloģisko vajadzību apmierināšanas. Līdz ar to prasītāja apgalvojums par to, ka viņš strādā 24 stundas diennaktī esot absurds. Mehāniķiem tiešām esot aizliegts atstāt vagonu ilgāk nekā uz 3 stundām. Tomēr esot paredzēti arī gadījumi, kad mehāniķiem atļauts atstāt vagonu:

Prasītājam atstāt darbavietu ilgāk nekā uz 3 stundām liedzot dzelzceļu specifika, nevis it kā pārmērīgas darba devēja prasības. Vagons lielāko diennakts daļu atrodoties kustībā. Pēc sava ieskata mehāniķi nevarot atstāt dienesta vagonu, jo to jebkurā brīdī stāvēšanas laikā dzelzceļa stacija varot nosūtīt. Šajā gadījumā, ja mehāniķi būtu atstājuši savu darbavietu, tad tie nepanāktu kājām sakabi. Turklāt, vagona kustības laikā no tā izkāpt neesot iespējams, jo tāda patvaļīga izkāpšana varot apdraudēt ne tikai darbinieka veselību, bet arī dzīvību. Taču tas nekādā gadījumā nepierādot to, ka it kā prasītājs strādā 24 stundas diennaktī.

Amata apraksta 2.2.1.punktā esot definēts mehāniķa darba brauciens, nevis darba laiks. Līdz ar to neesot pamata prasītāja apgalvojumam, ka it kā viss darba braucienā pavadītais laiks ir viņa darba laiks.

Saskaņā ar prasītāja darba līgumu un 23.02.2006 atbildētājas valdes sēdē apstiprināto 16.02.2006 nolikumu „Par konteineru sakabju mehāniķu darba laika un atpūtas laika uzskaiti, darba apmaksu un prēmēšanu" prasītājam ir noteikts uzskaites periods 16 nedēļu apmērā, un šajā periodā darba laika ilgums nedrīkst pārsniegt 640 stundas. Pirms šī nolikuma spēkā stāšanās bija spēkā atbildētājas direktora 02.01.2003 apstiprinātais nolikums „Par mehāniķu darba laika uzskaiti un darba apmaksu darba braucienā", kurā uzskaites periods bija noteikts 1 gads, un šajā periodā kopējais nostrādāto stundu skaits gadā nedrīkstēja būt lielāks par Darba likumā noteikto normu četru nedēļu periodā proporcionāli palielinātu uz nedēļu skaitu vienā kalendārajā gadā.

Līdz ar to virsstundu skaits, kā arī to esamības fakts varot būt noteikts tikai pēc iepriekš minētā perioda beigām, pamatojoties uz attiecīgā laika periodā spēkā esošo Nolikumu un Darba likuma normām.

Prasītāja apgalvojums par to, ka viņam netiek apmaksāts ne virsstundu darbs, ne darbs brīvdienās, neatbilstot patiesībai. Darba likums neparedzot īpašu darba brīvdienās apmaksas kārtību. Saskaņā ar Darba likuma 143.panta ceturto daļu darbinieku ar darba devēja rakstveida rīkojumu var iesaistīt darbā nedēļas atpūtas laikā, piešķirot atpūtu citā laikā. Ja saskaņā ar Darba likuma 140.panta ceturto daļu ir noteikts summētais darba laiks, atpūtas laiku piešķir saskaņā ar darba grafiku.

2006.gada 1.marta pielikumā darba līgumam Nr.64-M 1.3. un 1.5.punktā atpūtas laika izmantošanas kārtība esot noteikta. Attiecībā uz darba pārtraukuma iekļaušanu darba apmaksā, Darba likuma 145.panta otrajā daļā esot noteikts, ka pārtraukumu neieskaita darba laikā un līdz ar to arī neapmaksā to. Taču kopš 2006.gada pēc jaunā 23.02.2006. atbildētājas valdes sēdē apstiprinātā 16.02.2006. nolikuma „Par konteineru sakabju mehāniķu darba laika un atpūtas laika uzskaiti, darba apmaksu un prēmēšanu" spēkā stāšanās 01.03.2006., saskaņā ar Darba likuma 145.panta sesto daļu pārtraukums tiek ieskaitīts darba laikā un tiek apmaksāts.

Attiecībā uz komandējumiem, lai kompensētu darbiniekiem izdevumus, kas saistīti ar darba komandējumiem, kā arī darbinieku darba braucieniem, darbiniekam par darba brauciena laiku tiek izmaksāta dienas nauda:

- pilnā apmērā saskaņā ar noteiktajām dienas naudas normām, atrodoties Latvijas teritorijā;

- 30 % apmērā no noteiktajām normām tajā ārvalstī, uz kuru viņš ir nosūtīts.

Ņemot vērā dzelzceļa specifiku, atbildētājas darbinieki darba braucienā esot nodrošināti ar visu nepieciešamo. Dīzeļa ģeneratora vagonā esot dzīvojamā telpa, kur šīm vajadzībām paredzētas speciāli iekārtotas telpas: atpūtas telpa, virtuve, guļamvietas, tualete utt.. Dīzeļa ģeneratora vagoni esot tieši paredzēti ilgiem braucieniem un esot attiecīgi iekārtoti pilnvērtīgai atpūtai – tajos eksistējot gan darbavietas, gan atpūtas vietas. Atbildētāja esot nodrošinājusi, lai dienesta vagons būtu aprīkots ar visu nepieciešamo dzīvošanai, tai skaitā, arī ar virtuves piederumiem gultas piederumiem, mobilo tālruni, ledusskapi u.t.t.. Tāpat dienesta vagonā esot iespējams pieslēgt televizoru. Darbiniekiem neesot jātērē nauda viesnīcai – tie esot nodrošināti ar dzīvojamo telpu dīzeļa ģeneratora vagonā (kur šim vajadzībām ir paredzēta speciāli iekārtotā telpa), vīzas un citus braukšanas dokumentus nodrošinot atbildētāja, sakabes nodrošinātas ar dienesta mobilajiem telefoniem. Saskaņā ar 16.02.2006. nolikumu darbiniekiem pirms katra darba brauciena papildus tiekot izmaksāti naudas līdzekļi Ls 45 apmērā pārtikas produktu iegādei brauciena laikā, bet kopš 02.01.2008. šī summa palielināta līdz Ls 80. Atbildētāja atlīdzinot mehāniķiem arī visus izdevumus, kuri radušies darba braucienā atbilstoši tos apliecinošiem dokumentiem. Prasītājs neesot iesniedzis nevienu dokumentu, kuru atbildētāja būtu atteikusies apmaksāt un neesot pierādījis neapmaksāšanas faktu.

Turklāt, pirms darba SIA ,,SUNGATE" prasītājs vairākus gadus (kopš 1980.gada) esot strādājis tādā pašā darbā un tādos pašos darba apstākļos pie citiem darba devējiem (piemēram, VAS ,.Latvijas Dzelzceļš", Kravu pārvadājumu pārvalde „Refrižerators") un viņš pirms stāšanās darbā ticis iepazīstināts ar darba specifiku.

Mehāniķa darbs neesot tik bīstams, kā apgalvojot prasītājs. Saskaņā ar atbildētājas 10.04.2003. valdes sēdē apstiprināto Konteineru sakabes mehāniķa amata apraksta (par kuru nosacījumu izpildīšanu parakstījās katrs mehāniķis) 2.2.11. un 2.2.12.punktu sakabes brigādes darbu vecākais mehāniķis organizē saskaņā ar dežūru grafiku, kas izdots brigādei ekspluatācijas nodaļā. Gadījumos, kad abiem mehāniķiem jāveic bīstamie darbi vai kad vienam no viņiem jāatstāj sakabe vai vienam ir īslaicīga darbnespēja, vecākais mehāniķis var noteikt citu darba režīmu. Visas izmaiņas tiek fiksētas darba žurnālā. Vecākajam mehāniķim esot pienākums plānot

bīstamos darbus un sastādīt dežūras grafiku, ņemot vērā minēto darbu izpildes nepieciešamību. Minētie darbi nav veicami pastāvīgi un nepārtraukti darba brauciena laikā, bet tie ir prognozējami, plānoti un ir iespējami tikai noteiktajos gadījumos, nav pamata apgalvot, ka mehāniķim, kurš atpūšas, jābūt pastāvīgi gatavam izpildīt bīstamus darbus.

Attiecībā uz Valsts darba inspekcijas konstatētiem pārkāpumiem, ar rīkojumu atbildētājai ticis uzdots ieskaitīt darba laikā mehāniķu kvalifikācijas celšanā pavadīto laiku, kā arī atskaites kārtošanas pēc komandējuma laiku. Citi pārkāpumi darba laika uzskaitē neesot konstatēti, savukārt iepriekš minētie trūkumi tikuši novērsti. Šos pārkāpumus nevarot nosaukt par būtiskiem, jo Valsts darba inspekcija pat neesot uzlikusi sodu atbildētājai.

Atbildētāja arī norāda, ka prasītājs SIA „SUNGATE" ieņem vēcākā mehāniķa amatu. Atbilstoši atbildētājas Konteineru sakabes mehāniķa amata apraksta I.3. un 2.3.3. punktam par darba un atpūtas režīma ievērošanu atbildīgs ir vecākais mehāniķis. [...]." Tas nozīmē, ka darbinieku darba laika uzskaites tabeles tiek aizpildītas pēc mehāniķu sniegtajiem datiem maršruta lapas, dežūras grafiki). Tādēļ neesot saprotams, kādi iebildumi ir prasītājam pret to, ko pats rakstījis maršruta lapās vai grafikos.

Atkārtoti esot jāuzsver, ka darbs, kas saistīts ar dzelzceļu, ir atsevišķa nozare, turklāt ļoti specifiska. Sakarā ar to, rodoties grūtības Latvijas Republikas normatīvo aktu piemērošanā. Tomēr atbildētāja labi izprotot savu darbinieku darba specifiku un apstākļus. Sakarā ar to, kopš 01.03.2006 visiem mehāniķiem esot noteikta ikmēneša piemaksa par darbu īpašos apstākļos, kā arī ikgadējs apmaksāts papildus atvaļinājums.

Tiesas sēdē prasītājs prasību uzturēja.

Atbildētājas pārstāvis prasību neatzina.

Tiesa, noklausījusies prasītāja un atbildētājas pārstāvja paskaidrojumus un liecinieku /pers. G/ un /pers. H/ liecības un pārbaudījusi lietā esošos rakstveida pierādījumus, uzskata, ka prasība ir noraidāma.

Par darba līguma noteikumu atzīšanu par spēkā neesošiem.

Prasītājs lūdz atzīt par prettiesiskiem un spēkā neesošiem no noslēgšanas brīža, sekojošus pušu starpā 2003.gada 3.jūnijā noslēgtā darba līguma (7., 17.lietas lapa) punktus:

2.1. punktu, ka darbinieks tiek pieņemts darbā pie prasītājas par vecāko mehāniķi;

1.1.punktu, ka puses vienojas par summētā darba laika uzskaiti gadā. Kopējo nostrādāto stundu skaits gadā nedrīkst būt lielāks par Darba likumā noteikto normu četru nedēļu periodā proporcionāli palielinātu uz nedēļu skaitu vienā kalendārā gadā. Puses vienojas, ka darbinieka darba laiks tiks uzskaitīts saskaņā ar Darba likumā paredzētām normām normālajam darba laikam-piecu dienu darba nedēļai;

1.2. punktu, ka darba laika uzskaite tiek veikta, ņemot par pamatu 11 stundu darbu diennaktī, saskaņā ar dežūru grafiku.

1.3. punktu, ka dežūru grafiks tiek sastādīts Ritošā sastāva un iekārtu ekspluatācijas nodaļā. Darbinieks ar to tiek iepazīstināts pirms izbraukšanas, apstiprinot to ar savu parakstu.

No prasības pieteikuma izriet, ka minētā prasība tiek pamatota ar to, ka darba līguma daļa par darbalaika uzskaiti pasliktina darbinieka stāvokli, jo darbiniekam nav tiesības pamest darbvietu visā darba brauciena laikā 45-60 diennaktis un visā šajā laikā darbiniekam jāatrodas kaitīgos darba apstākļos. Darba līgumā nav norādīts, ka prasītājs ir pieņemts darbā par refrižeratorvagonu mehāniķi, kur darba apstākļi ir netaisnīgi, nedroši, un kaitīgi veselībai. Prasītājs norāda, ka minētie darba līguma noteikumi ir pretrunā ar Darba likuma 6.panta pirmo daļu un 7.panta pirmo daļu.

Darba likuma 6.panta pirmajā daļā noteikts, ka nav spēkā darba līguma noteikumi, kas pretēji normatīvajiem aktiem pasliktina darbinieka tiesisko stāvokli. Savukārt 7.panta pirmajā daļā noteikts, ka ikvienam ir vienlīdzīgas tiesības uz darbu, taisnīgiem, drošiem un veselībai nekaitīgiem darba apstākļiem, kā arī uz taisnīgu samaksu.

Saskaņā ar Darba likuma 140.panta pirmo daļu (*redakcijā, kas bija spēkā no 01.01.2003-24.02.2004*), ja darba rakstura dēļ nav iespējams ievērot attiecīgajai darbinieku kategorijai noteikto normālo dienas vai nedēļas darba laika ilgumu, darba devējs pēc konsultēšanās ar darbinieku pārstāvjiem nosaka summēto darba laiku.

Panta otrajā daļā noteikts, ka summētais darba laiks nedrīkst pārsniegt 56 stundas nedēļā un 160 stundas četru nedēļu periodā, ja darba koplīgumā vai darba līgumā nav noteikts citādi. Panta ceturtajā daļā noteikts, ka, ja ir noteikts summētais darba laiks, atpūtas laiku darbiniekam piešķir saskaņā ar darba grafiku.

No minētās likuma normas izriet, ka likums pieļauj summētā darba laika uzskati. Puses līgumā ir vienojušās, ka darbinieka darba laiks tiks uzskaitīts saskaņā ar Darba likumā paredzētām normām normālajam darba laikam-piecu dienu darba nedēļai. Darba laika uzskaite tiek veikta, ņemot par pamatu 11 stundu darbu diennaktī, saskaņā ar dežūru grafiku.

Tātad, pušu starpā noslēgtā darba līgumā paredzētā darba laika uzskaites kārtība atbilst Darba likuma 140.pantam. Tādēļ nav pamata atzīt, ka apstrīdētie darba līguma punkti, pretēji normatīvajiem aktiem, pasliktina atbildētāja tiesisko stāvokli, līdz ar ko nav pamata atzīt tos par prettiesiskiem un spēkā neesošiem.

No lietas materiālos esošā darba līguma un tā pielikumiem redzams, ka pušu starpā noslēgtais darba līgums satur visus Darba likuma 40.pantā noteiktos rekvizītus. Saskaņā ar Darba likuma 40.panta otrās daļas 5. punktu darba līgumā, cita starpā, jānorāda darbinieka arods, amats, specialitāte atbilstoši Profesiju klasifikatoram un vispārīgs nolīgtā daba raksturojums.

03.06.2003 starp pusēm noslēgtā darba līguma 2.1.punktā ir norādīts, ka prasītājs tiek pieņemts darbā par vecāko mehāniķi.

Savukārt ar 01.03.2006 vienošanās Nr.3 03.06.2003 darba līgumam 1.2.2.punktu darba līguma 2.nodaļa ir papildināta ar 2.3.punktu sekojošā redakcijā: „darbinieka darbs ir saistīts ar darba braucieniem par Latvijas Republikas teritoriju un ārpus tās, tai skaitā arī uz NVS valstīm, Kazahstānu un Vidusāzijas valstīm". Tātad darba līgumā un tā pielikumā ir norādīti visi Darba likuma 40.panta otrās daļas 5. punktā noteiktie rekvizīti un atbildētāja subjektīvais viedoklis par to, ka darba līgumā bija jānorāda, ka viņš ir pieņemts darbā par refrižeratorvagonu mehāniķi, nevar būt par pamatu apstrīdētā darba līguma punkta atzīšanai par spēkā neesošu.

Par amata apraksta noteikumu atzīšanu par prettiesiskiem un spēkā neesošiem.

Prasītājs lūdz atzīt par prettiesiskiem un spēkā neesošiem vairākus 10.04.2003 atbildētājas valdes sēdē apstiprinātos Ritošā sastāva un iekārtu ekspluatācijas nodaļas (REN) Konteineru sakabes mehāniķa konsolidētā amata apraksta noteikumus (1.sējums, 21.-26.lietas lapa). Prasījums pamatots ar to, ka amata aprakstā vecākajam mehāniķim paredzētos amata pienākumus 12 stundu darba laikā nevar izpildīt brigāde, kas sastāv no divām personām. Prasītājs nenorāda, ka apstrīdētie amata apraksta punkti satur kādus neatļautus, nepieklājīgus, labiem tikumiem vai likumiem neatbilstošus noteikumus, bet gan lūdz atzīt tos par prettiesiskiem, pamatojoties uz savām subjektīvajām spējām/nespēju izpildīt aprakstā noteiktos pienākumus. Taču, lai atzītu kādus noteikumus par prettiesiskiem, ir jākonstatē, kādai tiesību normai šie noteikumi neatbilst. Atbildētāja subjektīvais viedoklis par to, ka amata aprakstā noteiktos pienākumus nav iespējams izpildīt, nevar būt par pamatu tam, lai atzītu šos noteikumus par prettiesiskiem un līdz ar to spēkā neesošiem.

Par pārkāpumu darba laika un darba algas uzskaitē konstatēšanu un nesamaksātā darba algas un komandējuma naudas piedziņu.

Prasītājs lūdz atzīt, ka atbildētāja nav samaksājusi viņam par virsstundu darbu Ls 5874,21 un komandējuma naudu Ls 4614,26 un piedzīt minētās summas no atbildētājas.

Minēto prasījumu prasītājs motivē ar to, ka laika posmā no 2004.gada 7.jūnija līdz 2007.gada 9.jūnijam viņš ir nostrādājis 531 diennakti, katru dienu strādājot 24 stundas, kas kopā sastāda 13464 stundas. Bet atbildētāja par šo laika posmu ir viņam uzskaitījusi un samaksājusi tikai par 6732 stundu darbu, jo, neskatoties uz to, ka prasītājs katru dienu strādājot 24 stundas, atbildētāja uzskaitot tikai 12 stundu darbu. Konteineru sakabes mehāniķa amata apraksts liedzot atstāt darbavietu. Tāpat apraksta 2.2.1 punkts nosakot, ka mehāniķa darba brauciens ir laiks, sākot ar maršruta lapas atvēršanu līdz tās aizvēršanas brīdim. Darba laikā netiekot iekļauts arī darba pārtraukums. Komandējuma nauda tiekot apmaksāta tikai 30% apmērā, jo viņš netiekot nodrošināts ar dzīvošanu un ēdināšanu, jo ilgstošu uzturēšanos vagonā nevarot uzskatīt par normāliem dzīves apstākļiem. Tādējādi esot atzīstams, ka prasītājs visā darba brauciena laikā, katru dienu visas 24 stundas atrodoties darba devēja rīcībā, līdz ar to viņam pienākas samaksa par 24 stundu darbu.

Saskaņā ar Darba likuma 130.pantu darba laiks šā likuma izpratnē ir laikposms no darba sākuma līdz beigām, kura ietvaros darbinieks veic darbu un atrodas darba devēja rīcībā, izņemot pārtraukumus darbā. Darba laika sākumu un beigas nosaka darba kārtības noteikumos, maiņu grafikos vai darba līgumā.

Prasība par darba samaksas piedziņu par laika periodu no 05.06.2004 – 08.06.2005 ir noraidāma, nevērtējot to pēc būtības, jo ir iestājies prasības celšanas noilgums, saskaņā ar Darba likuma 31.panta pirmo daļu, kas nosaka, ka visi prasījumi, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām, noilgst divu gadu laikā, ja likumā nav noteikts īsāks noilguma termiņš.

Arī pārējā daļā prasība kā nepamatota ir noraidāma.

Starp pusēm nav strīda par to, ka par laika periodu no 13.01.2006- 20.04.2007 atbildētāja ir samaksājusi prasītājam par nostrādātām 3384 stundām (282 dienasX12 stundas). Nostrādāto laiku apstiprina lietas materiāliem pievienotās darba laika uzskaites tabeles.

Darba laika jēdzienu definē Darba likuma 130.pants, kura pirmā daļa nosaka, ka darba laiks šā likuma izpratnē ir laikposms no darba sākuma līdz beigām, kura ietvaros darbinieks veic darbu un atrodas darba devēja rīcībā, izņemot pārtraukumus darbā. Tādējādi, darba laika jēdziens satur trīs priekšnoteikumus: 1) laikposmu no darba sākuma līdz beigām, kuru atbilstoši šā panta otrajai daļai nosaka darba kārtības noteikumos, maiņu grafikos vai darbalīgumā; 2) darbinieks noteiktā laikposma ietvaros veic darbu; 3) atrodas darba devēja rīcībā. Jau no šā panta gramatiskā tulkojuma nepārprotami izriet, ka darbinieks atrodas darba devēja rīcībā tad, ja viņš veic savus tiešos darba pienākumus.

Prasītājam ir noteikts summētais darba laiks ar 12 stundu garu darba dienu diennaktī. Prasītājs nav iesniedzis nevienu darba devēja izdotu rīkojumu, kurā prasītājam būtu uzlikts pienākums strādāt 24 stundas diennaktī. Nav iesniegti pierādījumi arī par to, ka prasītājs darba braucienu laikā savus tiešos darba pienākumus būtu pildījis 24 stundas diennaktī.

Atpūtas laika jēdziens definēts Darba likuma 141.pantā, kura pirmā daļa nosaka, ka atpūtas laiks šā likuma izpratnē ir laikposms, kura ietvaros darbiniekam nav jāveic viņa darba pienākumi un kuru viņš var izlietot pēc sava ieskata. Atbilstoši šā panta otrajai daļai atpūtas laiks ietver pārtraukumus darbā, diennakts atpūtu, nedēļas atpūtu, svētku dienas un atvaļinājumus.

Atpūtas laiku darbinieks ir tiesīgs izmantot pēc saviem ieskatiem. Taču šī tiesību norma nav absolūta. Darba specifikas dēļ, kā tas ir šajā gadījumā, var tikt noteikti zināmi aprobežojumi. Tiesa uzskata, ka pamatots ir atbildētājas pārstāvja viedoklis šajā sakarā. Prasītājam darbavietu ilgāk nekā uz 3 stundām liedz atstāt dzelzceļu specifika, nevis pārmērīgas darba devēja prasības. Vagons lielāko diennakts daļu atrodas kustībā. Pēc sava ieskata mehāniķi nevar atstāt dienesta vagonu, jo to jebkurā brīdī stāvēšanas laikā dzelzceļa stacija var nosūtīt. Tiesa arī uzskata, ka patvaļīga izkāpšana, ņemot vērā dzelzceļa darba specifiku, nav pieļaujama arī no pašu darbinieku drošības viedokļa. Turklāt pats atrašanās fakts vien dienesta vagonā nebūt nenozīmē to, ka darba devējam būtu jāmaksā par visu to laiku, ko darbinieks ir pavadījis šajā vagonā, jo, kā jau minēts iepriekš, jēdziens „darba laiks" ietver sevī gan atrašanos darba devēja rīcībā, gan darba veikšanu. Laiku, kura ietvaros darbinieks neveic savus tiešos darba pienākumus, nav pamata ieskatīt darba laikā.

Mehāniķi darba braucienā ir nodrošināti ar dzīvojamām telpām dīzeļa ģeneratora vagonā, kas aprīkots ar visu nepieciešamo atpūtai.

Turklāt, pēc kārtējā brauciena darbiniekam tiek piešķirtas brīvdienas, un nākamajā braucienā viņu var nosūtīt ne ātrāk kā pēc tā diennakšu skaita, kas sastāda pusi no iepriekšējā brauciena diennakšu skaita.

Konteineru sakabes mehāniķa amata apraksta 2.2.10.punktā noteikts, ka sakabes brigādes darbu organizē vecākais mehāniķis, kurš nosaka darba un atpūtas režīmu un noformē dežūru grafiku izejot no 12 stundu garas darba dienas katram mehāniķim. Gadījumā, ja vecākais mehāniķis piesaista darbam mehāniķi laikā, kurš nesakrīt ar mehāniķa dežūras laiku saskaņā ar grafiku, vecākajam mehāniķim ir pienākums piešķirt mehāniķim atpūtas laiku citā brīvā laikā (kad tas nekaitēs darba tehnoloģijai). Šādā gadījumā vecākajam mehāniķim pienākums sekot, lai kopējais darba, nakts un svētku stundu skaits tiktu vienmērīgi sadalīts.

No minētā izriet, ka darbinieku darba laika uzskaites tabeles, darba devēja aizpilda pēc vecāko mehāniķu sniegtajiem datiem, par darba braucienos veikto darbu, nostrādāto darbu un atpūtas laiku, un saskaņā ar šīm ziņām arī tiek vesta darba laika uzskaite un aprēķināta darba samaksa. Šāda darba laika uzskaites kārtība nav pretrunā ar Darba likuma 137.panta pirmajā daļā noteikto.

Prasītājs prasības pieteikumā nav norādījis un nav iesniedzis nevienu pierādījumu tam, ka informācija par darba un atpūtas laiku, kuru viņš atspoguļojis maršruta lapās un dežūrgrafikos nesakrīt ar darba laika uzskaites tabelēs norādīto. Līdz ar to nav nekāda pamata uzskatīt, ka atbildētāja ir pārkāpusi Darba likuma 137.panta pirmās daļas noteikumus. Amata apraksta 2.2.1.punkts, uz kuru atsaucas prasītājs, definē mehāniķa darba brauciena, nevis darba laika jēdzienu un nav pamata uzskatīt, ka jēdziens „darba brauciens" ir sinonīms jēdzienam „darba laiks".

Kārtību, kādā atlīdzināmi izdevumi, kas saistīti ar darba komandējumiem noteica 2002.gada 28.maijāpieņemtie Ministru kabineta noteikumi Nr.219 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem un darbinieku darba braucieniem saistītie izdevumi", kas zaudējuši spēku 26.10.2010. Šo noteikumu 11.punkts paredzēja, ka gadījumā, ja darbiniekam ir nodrošināta bezmaksas uzturēšanās (arī ēdināšanas izdevumu segšana), ar institūcijas vadītāja atļauju par katru komandējuma (darba brauciena) dienu viņam izmaksā līdz 30% no dienas naudas (kompensācijas par papildus izdevumiem) normas.

Saskaņā ar Darba līguma 2.3. punktu un Ministru kabineta noteikumu Nr.219 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem un darbinieku darba braucieniem saistītie izdevumi", 3. punktu, prasītājs atrodas darba braucienos un, kā noskaidrots, tad ir nodrošināts ar dzīvojamām telpām dīzeļa ģeneratora vagonā un visu nepieciešamo, tiek izmaksāta uzturnauda, tādēļ atbildētājs pilnīgi pamatoti izmaksā komandējuma naudu 30% apmērā no dienas naudas normas. Turklāt, apgalvojot, ka atbildētāja nav izmaksājusi komandējuma naudu pilnā apmērā, prasītājs nav iesniedzis nevienu dokumentu, ka darba braucienu laikā viņam būtu radušies izdevumi, kuri saskaņā ar noteikumiem ir jākompensē atbildētājai, bet atbildētāja būtu atteikusies tos kompensēt.

Par morālā kaitējuma atlīdzību.

Prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājas atlīdzību par morālo kaitējumu Ls 20000 apmērā, kas prasītājam radies ar to, ka:

1. bijis spiests strādāt likumdošanas aktos neparedzētas virsstundas;
2. atrasties nelabvēlīgā vidē bez elementārām ērtībām;
3. veikt darba līgumā neparedzētus darba pienākumus, un nedz par virsstundām, nedz par papildus pienākumu veikšanu nav saņēmis samaksu;
4. bijis spiests strādāt tehniski bojātos refrižeratorvagonos, bez apkures, ilgstoši vairākas diennaktis strādāt vienatnē;
5. strādāt bez atalgojuma brīvdienās, ārstēšanās laikā, tajā skaitā laikā, kad prasītājam bijusi izsniegta darba nespējas lapa;
6. attiecībā pret prasītāju kā dzelzceļa transporta konteinervagonu mehāniķi, tiekot īstenota diskriminācija;
7. atbildētājas pieļautā pārkāpuma rezultātā prasītājs ieguvis darba invaliditāti.

Civillikuma 1635. pantā noteikts, ka katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.

Ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu. Atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas.

Ja šā panta otrajā daļā minētā neatļautā darbība izpaudusies kā noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību, veselību, tikumību, dzimumneaizskaramību, brīvību, godu, cieņu vai pret ģimeni, vai nepilngadīgo, pieņemams, ka cietušajam šādas darbības rezultātā ir nodarīts morālais kaitējums. Citos gadījumos morālais kaitējums cietušajam jāpierāda.

Tiesa uzskata, ka prasītājs nav pierādījis ne atbildētāja prettiesisku rīcību, kuras rezultātā prasītājam ir nodarīts morālais kaitējums, ne pašu morālā kaitējuma esamības faktu.

1. Lietas izskatīšanas gaitā nav iegūti pierādījumi, ka prasītājs būtu strādājis likumdošanas aktos neparedzētas virsstundas. Rīgas reģionālās Valsts darba inspekcijas 03.11.2005 atbilde SIA „SUNGATE" mehāniķu grupai (1.sējums, 30.lietas lapa) nepierāda, ka prasītājs ir strādājis likumdošanas aktos neparedzētas virsstundas. Minētajā atbildē norādīts, ka tabelēs netiek fiksētas darba stundas, kuras atbilstoši darba drošības instrukcijām, abi mehāniķi strādā vienlaikus, netiek fiksēts darba laiks, kurā mehāniķi kārto darbam nepieciešamās atskaites vai atrodas kvalifikācijas celšanas mācībās. Minētajā atbildē nav norādīts laika posms, par kuru tieši ir veikta dokumentu pārbaude un šo atbildi nevar vērtēt kā pierādījumu tam, ka prasītājs būtu strādājis virsstundas, kuras atbildētāja nebūtu apmaksājusi. Minētajā atbildē nav norādīts konkrēts prasītāja nostrādātais, bet darba devēja neuzskaitītais darba laiks. Prasītāja virsstundu darbs netiek pierādīts arī ar 08.05.2006 Rīgas reģionālās Valsts darba inspekcijas 08.05.2006 atbildi SIA /nosaukums/ (1.sējums, 35.lietas lapa). Minētajā atbildē norādīts, ka darba tabelēs nav uzrādīts darba laiks, kurā saskaņā ar darba organizāciju darba pienākumus veic abi mehāniķi vienlaikus. Taču arī šī atbilde nevar kalpot par pierādījumu tam, ka prasītājs ir nostrādājis noteiktu virsstundu skaitu.
2. Kā pierādījumu apstāklim, ka atbildētāja prasītāja darba un atpūtas vietu nav nodrošinājusi ar visām nepieciešamajām ērtībām prasītājs iesniedzis Valsts darba inspekcijas 22.08.2008 atbildi (3.sējums, 17.lietas lapa), kurā norādīts, ka laika periodā, kad vagons pilsētā stāv uz vietas, mehāniķiem, kas veic darbu vagonu parkā, nav iespējams izmantot vagonā esošo tualeti.

Darbiniekiem ir jāizmanto parka teritorijā esošā sausā tualete, kurā nav pieejams ne ūdens, ne tualetes papīrs, līdz ar to atbildētāja nav ievērojusi Ministru kabineta noteikumu Nr.125 „Darba aizsardzības prasības darba vietās" 26.7.punkta prasību, ka tualešu un izlietņu skaits ir pietiekams, ņemot vērā nodarbināto skaitu. Taču minētais noteikums nav absolūts, arī šajā gadījuma ir jāņem vērā prasītāja darba specifika. Tā, minēto noteikumu 2.1.punktā teikts, ka šo noteikumu prasības neattiecas uz darba vietām auto, upju, jūras, gaisa un dzelzceļa transportlīdzekļos. No dienesta vagona materiālo vērtību saraksta (1.sējums, 87.lietas lapa) redzams, ka vagonā ir gan virtuves piederumi, gan piederumi, kas nepieciešami gulēšanai, gan personiskās higiēnas priekšmeti. Līdz ar to nav pamata atzīt, ka atbildētāja prasītāja darba vietu nebūtu aprīkojusi ar visām tām ērtībām, kuras, ņemot vērā darba specifiku uz dzelzceļa, tā spēj nodrošināt.

3.Prasības pieteikumā nav norādīts, kādus darba līgumā neparedzētus darba pienākumusprasītājs ir pildījis.No tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka papildus vecākā mehāniķa amata pienākumiem, prasītājs ir pildījis pavadoņa un apsarga funkcijas.

Taču, kā redzams no Konteineru sakabes mehāniķa amata konsolidētā apraksta, tā 2.punkts nosaka galvenās funkcijas, kādas veicamas refrižeratoru vagonu mehāniķim. Saskaņā ar amata apraksta 2.1.4.apakšpunktu viena no galvenajām funkcijām ir tā, ka reisa laikā, transportējot gan piekrautus, gan tukšus konteinerus, mehāniķim jāpilda kravas nosūtītāja pavadoņa funkcijas. Savukārt saskaņā ar 2.1.1.punktu vēl viena no konteineru sakabes brigādes funkcijām ir konteineru sakabes apsargāšana tās pārvietošanas, stāvēšanas un uzglabāšanas laikā, muitas un veterināro plombju saglabātība, zādzību no sakabes nepieļaušana. Tā kā šāda darba veikšana ietilpst mehāniķa amata pamatpienākumos, šie pienākumi nav uzskatāmi par papildu darbu, par kuru būtu veicama piemaksa Darba likuma 65.panta izpratnē.

Tiesa arī uzskata, ka amata apraksta 2.1.1.apakšpunktā paredzētais pienākums nav saistīts ar apsarga darbu. Tas attiecas uz materiālo vērtību saglabāšanu darbavietā, kā tas paredzēts Darba likuma 50.panta otrajā daļā, kas nosaka, ka darbiniekam, veicot darbu, ir pienākums rūpīgi izturēties pret darba devēja mantu un 81.panta pirmajā daļā noteikto, ka darbiniekam savu pienākumu ietvaros jārūpējas, lai novērstu zaudējumu rašanos darba devējam.

Tādējādi lietas izskatīšanas gaitā nav guvis apstiprinājumu prasītāja apgalvojums, ka viņš ir pildījis darba līgumā neparedzētus darba pienākumus, nesaņemot par to papildus samaksu.

4. Nav pierādījumu arī tam, ka prasītājs ir strādājis tehniski bojātos refrižeratorvagonos, bez apkures un ilgstoši strādājis vienatnē.

Lietas materiālos nav neviena atbildētājas izdota rīkojuma, kurā būtu noteikts aizliegums apkurināt mehāniķu darba un atpūtas vietu. No lietas materiālos esošajiem pieņemšanas-nodošanas aktiem redzams, ka 20.11.2007; 03.10.2008; un 03.01.2008 mehāniķi ir konstatējuši trūkumus apkures katla darbībā (4.sējums, 118., 120. un 121.lietas lapa). Taču lietas materiālos nav pierādījumu, ka konstatētie katla darbības trūkumi bija tik būtiski, ka vagonos netika nodrošināta gaisa temperatūra, kas normālos apstākļos nekaitē personas veselībai un labsajūtai. Lietas materiālos nav arī neviena dokumenta, no kura izrietētu, ka prasītājs ir vērsies pie darba devēja ar sūdzībām par nepietiekamu gaisa temperatūru darbavietā.

Lietas izskatīšanas gaitā savu apstiprinājumu neguva arī prasītāja apgalvojums, ka atbildētāja ilgstošu laika periodu ir likusi viņam strādāt vienam pašam, katru dienu 24 stundas. Prasības pieteikumā nav norādīts konkrēts laika periods, kura laikā prasītājs ir strādājis bez atpūtas. Tiesas sēdē prasītājs paskaidroja, ka šādā režīmā ir strādājis 2008.gadā. Taču pierādījumi, kas šo faktu apstiprinātu, nav iesniegti. Par šādu pierādījumu nevar kalpot liecinieces /pers. G/ liecība, kura liecināja, ka 2008.gada sākumā prasītājs ticis norīkots darbā Rīgā. Mājās no darba prasītājs nācis tik netīrā apģērbā, ka to, mazgājot salūzusi veļasmašīna. Apģērbs bijis tik netīrs, ka prasītājs neesot pat varējis izmantot sabiedrisko transportu, viņam nācies mājās nākt kājām. Lieciniecei arī esot bijis jādod prasītājam līdzi uz darbu ēdiens. Prasītājs ilgstoši esot strādājis visu diennakti. Viņš mājās esot bijis ļoti reti, atnācis tikai paēst un tad tūlīt devies atpakaļ uz darbu.

No minētās liecinieces liecībām var secināt tikai to, ka prasītājs liecinieces norādītajā laikā neatradās mājās, bet šīs liecības neapstiprina prasītāja apgalvojumu, ka viņam ar atbildētājas rīkojumu būtu uzdots pildīt darba pienākumus 24 stundas diennaktī.

Arī no liecinieka /pers. H/ sniegtajām liecībām neizriet, ka 2008.gadā prasītājs katru dienu būtu strādājis 24 stundas. Liecinieks liecināja, ka 2008.gada vasarā viņš ir strādājis kopā ar prasītāju Ganību parka teritorijā, bet katrs veicis savu darbu. Vienā brigādē ar prasītāju atbildētājs neesot strādājis. Darbavietā esot bijis jāatrodas visas 24.stundas, bet maksāts ticis tikai par 12 stundām. No minētā liecinieka liecībām izriet vien tas, ka gan viņš, gan prasītājs kādu laiku ir strādājuši Ganību parka teritorijā, bet netiek apstiprināts prasītāja apgalvojums, ka viņš šajā laikā savus darba pienākumus tika veicis visas diennakts garumā.

5. Prasītāja apgalvojums, ka atbildētāja ir norīkojusi viņu bez atalgojuma strādāt brīvdienās, kā arī laikā, kad prasītājam bijusi izsniegta darba nespējas lapa arī nav apstiprināts ar pierādījumiem. Prasītājs savā prasības pieteikumā pat nav norādījis brīvdienu, kurās viņš ir strādājis datumus, ne datumus, kuros viņš ir strādājis, neskatoties uz izsniegto darba nespējas lapu. Lietas materiālos nav neviena atbildētājas amatpersonu izdota rīkojuma, ar kuru prasītājam būtu uzlikts pienākums ierasties darbā brīvdienās vai slimības laikā.

6. Prasības pieteikumā nav konkretizēts kādā veidā pret prasītāju tiek īstenota diskriminācija, vien norādīts, ka darba specifikas dēļ, darbiniekam ir radīti sevišķi nelabvēlīgi noteikumi, kuri pasliktinājuši prasītāja kā dzelzceļa transporta darbinieka tiesisko stāvokli, salīdzinājumā ar citām darbinieku kategorijām. No prasības pieteikumā norādītā neizriet, ka salīdzināmā situācijā darba devēja attieksme pret prasītāju ir bijusi mazāk labvēlīga nekā pret citiem atbildētājas darbiniekiem. Līdz ar to par faktiskajiem apstākļiem neatbilstošu atzīstams prasītāja apgalvojums, ka atbildētāja attiecībā pret viņu ir pārkāpusi atšķirīgas attieksmes aizliegumu.

7. Nav strīda par to, ka prasītājam 2009.gada 20. maijā konstatēta arodslimība un 2009.gada 29.maijā noteikta trešās grupas invaliditāte un kopējais darbspēju zaudējums 50% apmērā (3.sējums, 178. un 175.lietas lapa). Taču lietas izskatīšanas gaitā nav gūti pierādījumi, ka prasītāja saslimšana ar arodslimību ir saistītā ar atbildētājas prettiesisku rīcību (darbību vai bezdarbību), kas dotu prasītājam tiesību prasīt no atbildētājas jebkāda veida atlīdzību.

Saskaņā ar likuma „Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret

nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām 1.panta 5. punktā doto definīciju arodslimības ir atsevišķām darbinieku kategorijām raksturīgas slimības, kuru cēlonis ir darba vides fizikālie, ķīmiskie, higiēniskie, bioloģiskie un psiholoģiskie faktori. Arodslimību sarakstu apstiprina Ministru kabinets. No minētās likuma normas izriet, ka saslimšanas ar arodslimību riskam var būt pakļauts ikviens attiecīgās profesijas pārstāvis un saslimšana nav saistīta ar darba devēja darbību vai bezdarbību.

No SIA „Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca" Arodu un radiācijas medicīnas ārstu komisijas arodslimībās 2009.gada 20.maija atzinuma (3.sējums, 178.lietas lapa) redzams, ka prasītāja kopējais darba stāžs kaitīgo faktoru ietekmē ir 37 gadi. Darba tiesiskās attiecības starp pusēm nodibinātas 2003.gada 3.jūnijā. Tātad pirms darba uzsākšanas pie atbildētājas, prasītājs jau 31 gadu bija nostrādājis profesijā, kura pakļauta saslimšanas ar arodslimību riskam. Tādējādi nav nekāda pamata uzskatīt, ka prasītāja invalidāte ir atbildētājas prettiesiskas rīcības rezultāts.

Turklāt atlīdzība par darbspēju zudumu nav jāsedz darba devējam, tā tiek izmaksāta likuma „Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām" noteiktajā kārtībā. No lietas materiāliem redzams, ka prasītājam šāda atlīdzība ir piešķirta 2009.gada 12.jūnijā (3.sējums, 180.lietas lapa).

Tādējādi lietas izskatīšanas gaitā nav pierādīts, ka atbildētāja attiecībā pret prasītāju būtu veikusi kādas prettiesiskas darbības, kuru rezultātā prasītājam būtu nodarīts morālais kaitējums.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 193. pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. B/ prasību pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību „SUNGATE" par pārkāpumu darba laika uzskaitē konstatēšanu, nesamaksātās darba algas piedziņu un morālā kaitējuma atlīdzību, par darba līguma un amata apraksta noteikumu atzīšanu par prettiesiskiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā 20 dienu laikā no sprieduma pilna teksta sastādīšanas dienas, 2013.gada 25.septembra, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā.

Tiesnese Jolanta Zaškina